

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Tradicionalisme anticapitalista

Una de les grans i sorprenents novetats que ens ha portat el nou progressisme és el seu tradicionalisme radical. Es podia haver pensat que els moviments anticapitalistes naixien per fer una crítica a l'afany de lucre il·limitat, a la cobdícia. Però ja advertia Max Weber, fa més de cent anys, que la dèria d'enriquir-se no té res a veure amb el capitalisme. A l'inici de *L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme* escrivia: "Aquesta ambició ha existit i existeix en totes les èpoques de tots els països de la terra" i "afecta tota mena de gent de tota mena de condició: cambrers, metges, taxistes, artistes, meuques, funcionaris venals, militars, lladres, croats, tafurters i captaires". I afegia: "L'avidesa il·limitada de riqueses no és en cap cas sinònim de capitalisme, ni pot ser identificada de cap de les maneres amb el seu esperit". Al contrari, la racionalitat capitalista, segons Weber, actua com a "moderació racional d'aquest impuls irracional" d'enriquiment.

HULTON ARCHIVE / GETTY

PERTANT, per caracteritzar adequadament l'anticapitalisme actual no ens podem centrar en la qüestió de la denúncia moral de l'afany de lucre. I passats els moments més crus de la recessió econòmica que va donar ales a aquestes organitzacions, a poc a poc es va descobrint que, efectivament, l'anticapitalisme és un tradicionalisme. Un comportament, com també el descriu Weber, que allò que desitja és senzillament "continuar vivint com sempre, i guanyar el que faci falta per a aquest continuar vivint". Per això el desenvolupament capitalista basat en l'increment de la productivitat sempre havia ensopegat –diu Weber– amb la resistència d'aquest leitmotiv precapitalista. La novetat d'ara, senzillament, és que som davant d'un tradicionalisme postcapitalista.

MAX WEBER va escriure *L'ètica protestant i l'esperit del capitalisme* en diàleg amb Karl Marx per mostrar que no sempre són les estructures econò-

.....
L'anticapitalisme apunta al retorn a una consciència tradicionalista que si triomfés ens faria recular a antigues formes de vida social

miques les que determinen la consciència i que, com en el cas del capitalisme, calia una idea força, una mentalitat nova, per fer-ne possible el desenvolupament. Aquesta nova mentalitat l'havia proporcionat el calvinisme, amb la seva idea de "vocació professional", de treball entès com a realització personal, que diríem ara. Doncs bé, el que fa l'anticapitalisme actual és abjurar d'aquesta noció positiva del treball per tornar a la concepció tradicional més pròpiament catòlica de càstig diví, i que el vincula amb el seu sentit etimològic original: al *tripalium*, que era un instrument de tortura.

L'ANTICAPITALISME, definit a la contra del vell model, no apunta pas a cap nou sistema econòmic alternatiu sinó només al retorn a una consciència tradicionalista que, si socialment triomfés, ens faria recular a velles pràctiques econòmiques i antigues formes de vida social. De moment, es limita a pressionar sobre els costums quotidians –el cas de la CUP a Manresa n'és un exemple perfecte–, a crear alarma i pors antitecnològiques o a posar en dubte els progressos mèdics –com l'ús de vacunes– que han permès doblar l'esperança de vida en només un segle. Max Weber ja havia pronosticat que un capitalisme despulat del seu sentit ètic podia acabar amb l'aparició de nous profetes i d'una "gran renaixença d'ideals i pensament tradicionals".

EL MÉS PROBABLE és que el futur a què ens portarien aquests nous tradicionalismes no seria un món més just, com creuen, sinó a les velles formes de desigualtat. Ja ho suggereix l'exercici, allà on tenen influència, d'aquest vell autoritarisme propi de qui et vol redimir imposant una particular concepció de la felicitat. Podria acabar sent una altra d'aquestes grans –i dramàtiques– ironies de la història que la sociologia ha ajudat a posar al descobert.